

Beste Mark, beste Marilou,

Zoals een poos geleden in de mail beloofd en nu wat uitgebreider verslag van mij kant.

Ik zal me eerst eens even voorstellen, wel zo handig.

Ik ben Hans van de Laak, geboren op 23-06-1963 in Vught, en had een opa van vaders kant en zijn naam was Jan van de Laak, in de volksmond ook wel **Jan Laak** genoemd. Mijn opa Jan had 2 kinderen, Piet en mijn vader Gerard, allen overleden helaas.

En daar hebben we overeenkomst nummer 1 met het verhaal van Mark.

Als ik het me nog goed herinner had mijn opa meerdere baantjes om de boel draaiend te houden, zo werkte hij als ober in Hotel de Zwarte Leeuw in Helvoirt en ook bij een bakker in hetzelfde dorp Helvoirt. Volgens mij was dat Bakkerij van Laarhoven, en ook daarvan kun je op het internet nog wel wat van terug vinden. Daarnaast was opa Jan van de Laak postbesteller bij de PTT, heette dat toen nog. (Posterijen, Telefonie en Telegrafie) Hoe hier precies de tijdslijn van is weet ik niet en ik kan het ook niet meer vragen. Dat opa Jan in de oorlog al postbesteller was staat vast, daar kom ik verderop nog op terug.

En daar hebben we trigger nummer 2, want het was zo dat brood op de bon was en mijn opa zou dus best de mogelijkheid hebben gehad om aan wat extra brood te komen. Echter hebben wij van onze ouders dit verhaal nooit gehoord, wel andere maar dat komt later. Bij mijn weten heeft mijn opa nooit een paard gehad, maar slechts een hond die voor de kar werd ingespannen en later een bok. En dat klopt dan weer niet met Mark zijn verhaal. Maar zoals Marilou het omschreef het intrigeerde me wel.

Verder is er bij mijn familie leden helemaal niets bekend van een Fam. Laak uit de Geerstraat, als ze inderdaad zoveel kinderen hadden moest toch wel iemand van mijn neven en nichten dat iets zeggen, maar niemand die er iets over weet. Heel voorzichtig begon ik de conclusie te trekken dat misschien de naam Jan Laak uit het verhaal van Mark onjuist zou zijn.

In mijn zoektocht heb ik wel iets kunnen terugvinden van een boerderij aan de Geerstraat, waar ooit een brand heeft gewoed en ik heb ook iets gevonden dat de boerderij in 1954 zou zijn afgebroken. Later heeft het autoverhuurbedrijf van den Dungen daar gezeten. Dat in die tijd de Geerstraat over ging in de Jan van Galenstraat zoals Mark omschrijft kon ik niet terugvinden, maar ja, als zijn ouders daar altijd gewoond hebben, die zullen het dan toch echt wel weten. Kortom veel losse eindjes en verhaallijnen die door elkaar heen lopen. En ik weet uit eigen ervaring dat sommige dingen waarvan je bijna zeker bent dat ze zijn zoals je ze herinnert in de praktijk toch anders kunnen zijn. Samen met mijn neef Jan, (jowel vernoemd naar) hebben we er eens over gesproken, nagedacht en laten bezinken. Was dat wel onze opa, we geloofden het niet, we herkende het moedige niet in hem zoals wij onze opa voor de geest konden halen.

De toevalligheid is, ik vraag me af of het toeval is maar dat even buiten beschouwing, dat ik op 09-09-'20 sinds lange tijd weer eens N.M. kamp Vught heb bezocht. Natuurlijk heb je als ras echte Vughtenaar vele bekende locaties op de vele foto's en film momenten.

Nu spring ik even naar iets anders, ik ben getrouwd met Inge. Haar oma en mijn oma (van mijn moeders kant) woonden slechts 100 mtr van elkaar in de oorlogsjaren. Ze kenden elkaar echter niet omdat ze allebei van hun ouders niet over het spoor mochten. De oma van mijn vrouw heette Tonia van der Pasch-van de Wal en had een winkeltje op de hoek van de Elisabethstraat en de Spoorlaan. Zie de foto op de volgende pagina.

Om jullie een idee te geven van de situatie heb ik hiernaast een stukje uit Google maps geknipt.

Bij de blauwe pijl het huis van mijn oma, en dus het huis waar mijn moeder is opgegroeid.

En bij de onderste groene pijl de locatie waar het winkeltje van de oma van mijn vrouw was, en dus het huis waar haar moeder is opgegroeid.

De spoorlijn Den Bosch Eindhoven loopt daar precies tussen door.

Spoorlijn

Woonhuis van mijn moeder

Woonhuis en winkeltje van de moeder van mijn vrouw.

Zoals je dus kunt zien woonden beide families pal aan het spoor en hebben daar tijdens de oorlog veel gezien en meegemaakt. Ik herinner me dat ongeveer 2-3 jaar geleden beide oma's zijn bezocht en dat hun verhalen zijn opgetekend, helaas weet ik nu niet meer wie en waarvoor dat was, misschien komt dat nog eens naar boven.

Om het compleet te maken:

Mijn moeder: Betsie (LCJ van de Laak – van Rooij), ondertussen helaas ook overleden.
Moeder van mijn vrouw Inge is Jeanne Darmstadt – van der Pasch, gelukkig is zij nog onder ons.

Op de avond na ons bezoek aan kamp Vught hebben we aan oma Jeanne gevraagd of ze ene Jan Laak kende die aan de Geertsraat woonde toentertijd. Ik citeer: **“Ja, die ken ik wel, ik zie hem nog zo met zijn pet op bij ons in de winkel komen”**.

Oma Jeanne kan dan wel op leeftijd zijn maar met haar geheugen is nog niets mis, en zij bevestigde dus het verhaal van Mark. Ze wist ons zelfs te vertellen dat het Jan Laak was en niet, van de Laak, alhoewel ze daar later over ging twijfelen. Daarmee was meteen alle twijfel weg, het was **niet** mijn opa Jan van de Laak die met paard en verstoppt brood naar het kamp ging. Ik had niet verwacht dat de oplossing zo kort bij gevonden kon worden, namelijk bij mijn schoonmoeder.

Natuurlijk hebben we van onze moeders veel verhalen gehoord uit die tijd. Zo verteld oma Jeanne dat er tijdens de bezetting vaak iemand uit Amsterdam met een baby naar Vught kwam, en zich bij hun in de winkel meldde. Op het terrein rond het spoor werden in die tijd vliegtuigen gedemonteerd, een van de daar te werk gestelde gevangen was de vader van het kleine kind. Volgens het verhaal had de vader zijn kind nog nooit gezien, ik kan dat natuurlijk niet controleren, maar heb geen enkele twijfel hierover dat het klopt. Moeder met kind liepen dan langzaam langs het spoor naar het station waar vader zich dan tussen 2 wagons even kon verschuilen en op die manier zijn vrouw en kind kon zien. Volgens de overlevering kwamen ze elke week. Na de oorlog is de vrouw nog eens naar Vught gekomen en had een tafellaken meegenomen als dank. Ik citeer mijn schoonmoeder wederom: **“dat laken heb ik nog steeds”**, de naam van moeder en kind zijn niet bij ons bekend.

Gezien de omschrijving moet het op het open terrein zijn geweest op onderstaande foto.

Een ander verhaal dat vaak terug komt is dat er een Jodin de winkel kwam binnen gerend, duidelijk op de vlucht voor de Duitsers, ze werd echter achterhaald en aan haar haren teruggesleept richting het spoor. De mensen waren bang, net zoals dat uit het verhaal van Mark naar voren komt dat zijn opa hard weg fietst nadat hij een gevangene de weg heeft gewezen.

Hieronder nog een foto van Station Vught, aan deze kant is het Versterplein, het plein is aan de andere kant waar de vliegtuigen gedemonteerd werden. Uit de verhalen die we kennen moesten de mensen hier uit de trein en dan lopend naar het kamp Vught, wat toch nog een heel stuk was. De spoorrail die ook naar het kamp liep werd hiervoor dus niet gebruikt.

Verder even iets over mijn Opa, Jan van de Laak.

Opa Jan was postbesteller en dus rijksambtenaar. Nu zou het zo zijn dat alle rijksambtenaren m.u.v. onmisbare zich moesten melden om te gaan werken in Duitsland, Overigens gelde dat volgens mij voor iedereen tussen de 18 en ongeveer 40 jaar. (Arbeidseinsatz) en daar had hij weinig zin in. Opa Jan zou 3x zijn ontsnapt/weggelopen/niet gemeld toen hij naar Duitsland moest. De eerste keer hadden ze hem al weer snel gevonden. Waarschijnlijk hebben ze hem in zijn huis weer aangetroffen. Bij zijn 2^e ontsnapping was hij zo slim om thuis weg te blijven en zou hij 100 mtr van zijn woning aan de Torenstraat in Helvoirt zich verstopt hebben in de schuilkelder van het bedrijf Matador. Ook dat ging uiteindelijk mis en bij de derde keer is hij ondergedoken op een boerderij aan de Heikant, aan de rand van de Loonse en Drunense duinen. Het zou de boerderij zijn van Jan van Balkom (ik hoop dat ik de naam goed schrijf) Omdat hij daar de post bezorgde was hij goed op de hoogte van dat gebied en wie er woonden. Later na de oorlog ging hij hier samen met mijn toen kleine neefje nog weleens op de fiets naar toe. Omdat opa later postbesteller werd in Vught, moest hij gaan verhuizen. Je moest wonen in de plaats waar je werkte is mij verteld, en zodoende heeft de fam. van de Laak zich gevestigd in Vught maar altijd is de binding met Helvoirt gebleven.

En dan ook nog even iets over mijn schoonmoeder, moeder van mijn vrouw, Jeanne Darmstadt-van der Pasch.

Onderstaande tekst komt van de website:

<http://www.bossche-encyclopedie.nl/publicaties/bossche%20bladen/pdf/2004-2BrummansRuzius.pdf>

Dinsdag acht augustus is een warme dag in de stad. In de Kerkstraat loopt de 23-jarige Piet van Bussel, bijgenaamd 'de Kin', met zijn vrouw. Ze zijn ter hoogte van boekhandel Heinen als plotseling schoten klinken. Omstanders duiken weg en Van Bussel trekt instinctief zijn revolver, maar valt dodelijk getroffen neer. De dader ontkomt op de fiets.

Mw Jeanne Darmstadt-van der Pasch was een van die omstanders en wordt snel door een van de omwonende met fiets en al een huis ingetrokken, bang omdat ze anders opgepakt zouden worden. Het zou namelijk niet lang duren of het wemelde er van de Duitsers.

Maar terugkomend op het begin, aanleiding van dit alles was het stuk wat Mark geschreven heeft, *Gevangene ontsnapt uit kamp Vught*. Dat was voor ons de start om ook eens te gaan graven in het verleden.

Dank voor alle info, Mark, veel plezier zo ver weg van Nederland en Marilou dank je wel dat je ons wilde koppelen.

Met vriendelijke groet,
Hans van de Laak
Vught